

СЕМІТСЬКА МОВА

УДК 81'27+81'411.21+81'42

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.1/26>**Кучеренко А. О.**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АРАБСЬКІЙ ОНЛАЙН-КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛАХ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ)

В арабському світі англійську мову часто вважають мовою сучасних технологій і престижу. Запозичені слова в арабському онлайн-спілкуванні вивчаються в різних аспектах. Однак арабські інтернет-меми недостатньо досліджені у лінгвістичному ракурсі. Вони відображають реальний мовний ужиток і, зокрема, молодіжний сленг. Меми швидко поглинають мовні інновації в нових медіа. У статті проаналізовано вплив англійських запозичень на арабську мову в онлайн-комунікації на матеріалі мемів у гумористичних спільнотах мережі Facebook.

Встановлено, що запозичення відбувається не лише коли еквіваленти в мові-реципієнті відсутні, але й для оптимізації засобів спілкування. Попри наявність відповідників, використовуються англійські одиниці. Зазначено, що в мемах вживаються як засвоєні, так і незасвоєні запозичення. Засвоєні елементи охоплюють майже всі семантичні поля, тоді як незасвоєні запозичення представлені культурними запозиченнями та використовуються здебільшого для позначення сфер технологій та комунікацій (передусім термінологія соціальних мереж), понять сучасного світу та культури (явища, пов'язані з з популяризованими елементами молодіжної культури), їжі та напоїв (як частини культури споживання) тощо. Незасвоєні запозичення зазнають нерегульованої морфологічної адаптації. З цієї метою передусім використовується артикль al- та суфікс правильної множини -āt.

Міжкультурні контакти в глобальному медіапросторі також призвели до активного запозичення з молодіжного та студентського сленгу. Зафіксовано випадки вживання запозичень як прояв престижності знання англійської мови або як засіб самоідентифікації членів певної спільноти, у якій часто відбувається перемикання мовних кодів та вкраплення іноземної лексики.

Це дослідження передбачає подальше вивчення контактів арабської та англійської мов в соціальних медіа та їхнього впливу на розвиток арабського мовного узусу.

Ключові слова: англійське запозичення, арабський інтернет-мем, молодіжний сленг, онлайн-комунікація, засвоєне та незасвоєне запозичення.

Постановка проблеми. Як відзначають лінгвісти, використання англійської мови в арабському світі часто пов'язане з престижем, розвагами, мовною грою та іншими екстралінгвістичними факторами [3, с. 231–232]. Своєю чергою, інтернет-мем відображає реальне використання мови і, зокрема, молодіжного сленгу. Меми швидко поглинають мовні інновації в соціальних медіа. Зважаючи на динамічний розвиток різних варіантів арабської мови в глобальному медіапросторі унаслідок постійних міжкультурних контактів, доцільним вважаємо дослідити вплив англійських запозичень на арабську мову молоді в онлайн-комунікації

на матеріалі мемів гумористичних спільнот у мережі Facebook.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом дослідження арабсько-англійських мовних контактів представлені у сфері виявлення ступеня впливу англійської на певний різновид арабської та навпаки. Зокрема, К. Міллер звертає увагу на недостатній рівень вивчення ефекту англійської мови на марокканський молодіжний сленг [5]. А. Зібін вказує на інтеграцію арабських морфем в англійську мову йорданців. Автор зазначає, що молоді амманки додають суфікс -ik до англійських лексем (наприклад, використовується *lovvik* замість *love you*) [9].

П. Зімунд, А. Аль-Ісса та Дж. Лаймгрубер, дослідивши взаємодію англійської та арабської мов в ОАЕ, доходять висновку, що під впливом панівного діалекту в зазначеному регіоні функціонує новий варіант англійської мови – Gulf English (англійська мова Затоки) [7].

Лексичний аспект впливу міжмовних зв'язків на арабську мову представлено у дослідженнях Е. Салім, А. Аль-Атварі, Ф. Дашті та А. Дашті, М. Якуба та інших [1; 2; 3; 4; 6; 7; 8]. Е. Салім розглядає семантичні поля запозичень в йорданському діалекті, їх фонологічну та морфологічну варіативність у різних типах дискурсу: газетах, усному неформальному мовленні та спонтанній онлайн-комунікації. Авторка зазначає, що помітна частка сучасних культурних запозичень у Йорданії почала використовуватися після появи комп'ютерних технологій [6, с. 46–47, 77]. Інший важливий аспект її дисертації стосується гумористичних функцій лексичних вставок з англійської мови. За словами авторки, молоді користувачі вставляють англійські слова в неочікуваний момент, щоб підтримати грайливу манеру мови [6, с. 157].

Фатіма та Абдулмухсен Дашті вказують на факт фонологічної та морфологічної адаптації англійських запозичених лексем в арабському неформальному спілкуванні в мережі Twitter, зокрема серед кувейтських користувачів [3]. Дослідники не тільки наводять різні типи морфологічної адаптації, але й додають глосарій сучасних запозичених слів арабською мовою, які використовуються в Twitter.

У праці М. Якуба розкрито специфіку англійських запозичень в єгипетському діалекті. Автор дослідив морфологічні та фонологічні зміни іншомовних слів, які відбуваються в результаті відмінностей між консонантною та вокалічною системами в арабській та англійській мовах [8]. А. Аль-Атварі вказує на шляхи включення англійських кластерів у фонологічну систему сучасної стандартної арабської мови та виділяє декластеризацію, перетворення складових приголосних, подовження приголосних та інші механізми адаптації англійських слів в арабській мові [1].

Попри те, що зазначеними працями дослідження контактів арабської та англійської мов в реальному та цифровому просторах не обмежуються, вплив англійської мови на неформальне спілкування в арабському веб-сегменті лишається недостатньо вивченим. Це передусім пов'язано зі стрімким розвитком інтернет-технологій та ситуації у світі (пандемія, війни, економічні проблеми тощо). Такі події сьогодні знаходять відображення в мемах у гумористичній формі. Крім того, мова

арабських мемів насичена актуальним лексичним матеріалом, який не входить до офіційного реєстру та не регулюється нормами сучасної стандартної арабської мови.

Постановка завдання. Зважаючи на те, що лексичний рівень є найбільш гнучким, а запозичення з англійської мови в інтернет-мемах відбується під впливом сучасних подій, цей аспект арабської мови потребує особливої уваги дослідників. **Мета** цієї розвідки – встановити види англійських запозичень та особливості їх функціонування в неформальному онлайн-спілкуванні арабської молоді.

Виклад основного матеріалу. Запозичення іншомовної лексики відбувається, коли еквіваленти в мові-реципієнті або відсутні, або можуть бути замінені більш релевантними відповідниками. У цій праці ми розглядаємо запозичення з різних аспектів, таких як їх типи, мотивація запозичення, семантичні поля, на які впливає цей процес, особливості їх використання. До запозичених слів належать запозичені слова, які зазнали фонологічних змін, і слова (стосуються гібридів), які поєднують питомі та запозичені компоненти [4, с. 96].

Е. Салім розглядає культурні та основні запозичення [6, с. 42]. Культурні запозичення позначають предмети та поняття, відсутні в мові-реципієнті. Основне запозичення дублює слово, що існує в цій мові. Як зазначає дослідниця, «запозиченням, здається, керують соціальні, прагматичні чи стилістичні мотиви, залежно від комунікативної мети користувача чи позичальника» [6, с. 43].

Семантичні поля запозичених слів залежать від кількох факторів, включаючи тип контакту, панівну мову, функцію та вживання запозиченого слова, соціокультурне середовище підпорядкованої мови тощо. Семантичні сфери технологій, комп'ютерів, моди та мистецтва були широко досліджені під впливом запозичень [6, с. 46–47].

Авторка розділила англійські лексеми в йорданській арабській мові на чотири категорії:

1) запозичені слова, які повністю закріпилися в стандартному різновиді та більше не визнаються іноземними;

2) запозичені слова, які повністю закріпилися в розмовному різновиді, але не були прийняті до стандартного словника, таким чином, вони не мають офіційної письмової форми;

3) частково засвоєні запозичені слова, які можна знайти в певних контекстах;

4) незасвоєні, спонтанно запозичені слова, які відображають двомовність особи [6, с. 75–76].

У цьому дослідженні проаналізовано 1000 інтернет-мемів з різних арабських гумористичних спільнот у Facebook (іракських, сирійських, єгипетських та йорданських) [10; 11; 12; 13; 14]. Кількісний аналіз уможливив відображення частки лексичної інтерференції з англійської мови до арабського онлайн-контенту. Якісний аналіз дав змогу визначити вплив англійської мови з таких аспектів, як семантика, комунікативні функції, рівень їх адаптації тощо. Крім того, у статті розглянуто варіювання різновидів арабської мови в Інтернеті, спричинене регіональними, соціальними та іншими екстралінгвістичними факторами. Це дослідження зосереджено передусім на мові молоді в онлайн-комунікації.

На основі семантичних полів, представлених у дослідженні Е. Салім [6, с. 80–88], ми трансформували зазначений список категорій, щоб зробити його релевантним для досліджуваного контенту. Проаналізовані мему містили 284 запозичені одиниці, які були розподілені за такими категоріями: технологія та комунікація; сучасна культура; просторово-часові зв'язки; знання і сприйняття; об'єкти фізичного світу; матеріали та речовини; величини та вимірювання; емоції, людські стосунки, якості; мистецтво, музика, мода; фінанси, маркетинг, бізнес; політичні та соціальні питання; спорт; їжа та напої; одяг і догляд; професії та кар'єра; тіло і здоров'я; дії та рухи; дім і споруди; ведення війни; тварини і рослини.

Найбільше запозичень зафіксовано для категорії «Технології та комунікація» (34%), «Сучасна культура» (12%), «Об'єкти фізичного світу» (9%), «Їжа та напої» (8%). Жодних запозичень з 1000 досліджених текстів не виявлено для категорій «Релігії та переконання», «Мова та мовлення», «Тіло», «Просторово-часові зв'язки». Решта категорій містили менше 5% запозичень.

Сфера технологій і комунікацій охоплює позначення понять, пов'язаних із соціальними медіа та інтернет-зв'язком (наприклад, *net* (від англ. net) «Інтернет», *rāwter* (від англ. router) «мережевий маршрутизатор», *mūbāyīl* (від англ. mobile) «мобільний телефон», *al-wāts* (назва додатку для обміну повідомленнями) «WhatsApp», *šīr* (від англ. share) «поширювати» тощо). До категорії «Сучасний світ» увійшли елементи популярної культури (наприклад, *mūl* (від англ. mall) «торговий центр», *beybī* (від англ. baby) «дитина», *blāy* (від англ. play) «грати» та інші). Категорія «Їжа та напої» також частково належить до сучасної культури, зокрема культури споживацтва. Тут зафіксовано такі лексеми: *keyk* (від англ. cake) «торт»,

wīskī (від англ. whiskey) «віскі», *biskwīts* (від англ. biscuits) «печиво», *hambuḡēr* (від англ. hamburger) «гамбургер», *ays krīm* (від англ. ice-cream) «морозиво» та інші.

Таким чином, на підставі аналізу обраних текстів встановлено, що в арабських інтернет-мемах використовується широкий спектр англійської лексики, більшість із якої є культурними запозиченнями для охоплення переважно відсутніх раніше понять, ідей та об'єктів в арабській мові. З іншого боку, динамічне зростання кількості нових термінів підвищує рівень лексичної інтерференції та спричиняє вживання незасвоєних запозичень. Цим пояснюється такий розподіл лексичних одиниць за різною семантикою.

Засвоєні запозичення можуть вживатися для створення гумористичного ефекту (наприклад, у фразі *wēn al-wūys* «де голос» вкраплено англійську лексему *wūys* (англ. voice) щоб підсилити комунікативний ефект), хоча такі елементи зазвичай виправдовуються контекстом і більшою зручністю використання. Так, студенти, які вивчають частину своїх університетських програм англійською мовою, у мемах віддають перевагу запозиченням для назв дисциплін (наприклад, *sūsyūlūḡīyā* «соціологія» замість *'ilm al-iḡtīmā'* тощо). Те саме стосується спеціальної лексики (*bitrūl* «паливо» замість *wuḡūd*, *bank* «банк» замість *mašrif* тощо).

З іншого боку, незасвоєні запозичені лексеми можуть служити засобом самоідентифікації для різних соціальних груп. Цей факт можна спостерігати для носіїв арабського молодіжного сленгу, який містить значну кількість незасвоєної запозиченої лексики. Зафіксовано такі одиниці: *lūl* «LOL», *sēlfī* (від англ. selfie) «селфі», *blūk* (від англ. block) «блокувати» або «список блокування [в соціальних мережах]», *kībūrd* (від англ. keyboard) «клавіатура» (в комп'ютерному жаргоні) тощо.

Попри те, що такі лексеми вжиті спонтанно, їх використання не слід вважати непослідовним. Нерідко кількість запозичених сленгових слів у мемах залежить від кількості використання нещодавно запозиченої лексики в певній спільноті. Найбільше запозичень виявлено в досліджуваних спільнотах «Essraa» та «Panda», де лексика відображає специфіку студентського сленгу [10; 14]. Наприклад: *brū keifa at-taḡḡīr li-l-imtīḡān* «Брате, як підготовка до іспиту», *tāḡ lū* «познач його», *menšen rafīqa-k* «познач свого друга», *al-banāt bitrūḡ 'alā l-ḡīm* «дівчата ходять до спортзалу» та інше.

У прикладах вище зафіксовано використання запозичень *brū* «брат» (*bro/bruh* (від англ. brother) з молодіжного сленгу) замість арабського відповідника *ahī*, а також *tāḡ, menšen* «позначати» (від англ. tag, mention, з термінології соціальних мереж), *ḡīm* (від англ. gym «спортзал»). Згадані лексеми належать до арабського молодіжного сленгу та вживаються для демонстрації престижу знання англійської мови.

Інші запозичення з англійського молодіжного сленгу також активно використовуються в онлайн-спільнотах, наприклад, *krāš* «об'єкт захопленості» (від англ. crush, часто вживається в адаптованих формах *al-krāš, krāšāt*), *bīst frīnd* «найкращий друг» (від англ. best friend, часто вживається з артиклем *al-* *bīst frīnd* як еквівалент англійського BFF), *fāynal* (від англ. final «фінальний») «фінальний іспит» та інші нестандартні запозичення, вкраплення яких може відбуватися систематично або періодично.

Наприклад:

Рис. 1 [15]:

Переклад:

– Ти слідуєш за своїм серцем чи за своїм розумом?

Я:

– За своїм найкращим другом.

Інші нестандартні елементи також зустрічаємо у формі, адаптованій до арабської мовної системи. Наприклад: *kembāt* (табори) зі звичайним закінченням множини для неістот *-āt, al-krīsmās* (Різдво) і *al-wīskī* (віскі) з артиклем *al-* тощо.

Варіюються також форми слів. Йдеться, насамперед, про терміни соціальних медіа, які можна вживати як у повному, так і в скороченому вигляді. В англійській мові аббревіатури служать засобом спрощення онлайн-спілкування (FB – Facebook, brb – be right back «зараз повернусь» тощо). Для арабської ця функція в основному виконується за допомогою усичення. Наприклад, *feysbūk – feys, wātsāb – al-wāts* (використовується переважно з артиклем) тощо.

Контент соціальних медіа охоплює такі теми, як форма тіла, шкідлива їжа, веселі тварини, останні світові новини, пов'язані з політикою, культурою, модою та спортом. Лексикон мемів відображає використання новостворених гібридних словосполучень (включаючи кальки), що містять запозичення: *'amila dāyet* «дотримуватися дієти», *aḥaḍa šūrat sēlfi* «зробити селфі», *'amila blūk* «заблокувати» тощо.

Хоча вкраплення деяких англійських елементів зараз досить популярне в арабських мемах, це не означає, що ці слова будуть внесені до словника стандартної мови. Престижність таких запозичень нерідко обмежена сферою неформального спілкування в соціальних мережах. Спонтанне вживання деяких лексем свідчить про перемикавання кодів серед двомовних користувачів. Проте проаналізовані тексти показують, що англійські запозичення з'являються на екрані досить часто, і процес мовної інтерференції триває, оскільки сучасні винаходи, вербальні та позавербальні, здебільшого поширюються сьогодні англійською мовою.

Висновки. Результати дослідження свідчать про те, в арабських мемах широко використовуються як засвоєні, так і незасвоєні англійські запозичення. Засвоєні елементи охоплюють майже всі семантичні поля, запропоновані в попередніх працях, тоді як незасвоєні запозичення представлені культурними запозиченнями та використовуються здебільшого для позначення сфер технологій та комунікацій (передусім термінологія соціальних мереж), понять сучасного світу та культури (поняття, пов'язані з допопулярізованих елементів молодіжної культури), їжі та напоїв (як частини культури споживання) тощо. Інтернет-меми як елемент онлайн-комунікації містять англійську лексику, нерідко запозичену з молодіжного сленгу. Зафіксовано випадки вживання запозичень як прояв престижності знання англійської мови.

Ця розвідка має важливе значення для подальшого дослідження соціолінгвістичних аспектів арабськомовного онлайн-дискурсу, зокрема перемикавання кодів у неформальному спілкуванні, а також зміни арабської мови під впливом молодіжного сленгу, контактів з англійською та французькою мовами; встановлення тенденцій розвитку різних варіантів арабської мови, їх письмової фіксації тощо.

Список літератури:

1. Al-Athwary A. A. H. The Phonotactic Adaptation of English Loanwords in Arabic. *Arab World English Journal*. Vol. 8 (3). 2017. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol8no3.25>

2. Al-Jarf R. Effect of Social Media on Arabic Language Attrition. *Proceedings of Globalization, Language, Literature, and the Humanities Conference in Honour of Mnguember Vicky Sylvester*, March 29–30, 2019. University of Abuja, Nigeria, 2019. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED614077.pdf> [Last accessed 22.01.2023].
3. Dashti F., Dashti A. Morphological Adaptation of English Loanwords in Twitter: Educational Implications. *International Journal of Higher Education*. Vol. 6 (3). 2017. P. 231–248.
4. Greavu A. A Classification of Borrowings: Observation from Romanian / English Contact. *Diversité et Identité Culturelle en Europe*. Vol. X (2), 2013. P. 95–104.
5. Miller C. Arabic-Based Youth Language Practices: A Preliminary State of The Arts. *Proceedings of the 13rd International Conference of Aida*, Kutaisi, Georgia June 10-13 2019 / Zviadi Tskhvediani (ed.). URL: <https://shs.hal.science/halshs-02567157/document> [Last accessed 22.01.2023].
6. Salim E. *English Loanwords in Jordanian Arabic* / PhD Thesis, University of Manchester. Manchester, 2015. 366 p.
7. Siemund P., Al-Issa A., Leimgruber J. Multilingualism and the role of English in the United Arab Emirates. *World Englishes*. Vol. 40. 2021. DOI: DOI:10.1111/weng.12507
8. Yacoub M. English Loanwords in the Egyptian Variety of Arabic: What Morphological and Phonological Variation Occurred to Them? *Studii de gramatica contrastive*. 2016. P. 121–136. URL: <http://www.diacronia.ro/en/indexing/details/A27013/pdf> [Last accessed 22.01.2023].
9. Zibin A. A Phonological Analysis of English Loanwords Inflected With Arabic Morphemes in Urban Jordanian Spoken Arabic. *SAGE Open*. Volume 9, Issue 2, April-June 2019. DOI: <https://doi.org/10.1177/2158244019841927>

Джерела:

10. Essraaa. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/essraaa/> [Last accessed 22.01.2023].
11. Nukut 'irāqiyya. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/nokat.hawry/> [Last accessed 22.01.2023].
12. Nukut maşriyya. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/hassan19970hy/> [Last accessed 22.01.2023].
13. Nukut sūriyya. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/%D9%86%D9%83%D8%AA-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A9-682668528504939/?ref=br_rs [Last accessed 22.01.2023].
14. Panda – bāndā. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/PandaHijji> [Last accessed 22.01.2023].
15. Tamšī warā qalbi-k aw warā aqli-k... *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/PandaHijji/photos/pb.100080104504889.-2207520000./1006935279778179/?type=3> [Last accessed 22.01.2023].

Kucherenko A. O. ENGLISH LOANWORDS IN ARABIC ONLINE COMMUNICATION

In the Arab world, English is often considered the language of modern technology and prestige. Loanwords in Arabic online communication are studied in various aspects. However, Arabic Internet memes have not been sufficiently investigated from a linguistic perspective. They reflect actual language usage and, in particular, youth slang. Memes are quickly absorbing language innovations in the new media. In this article, we analyse the influence of English borrowings on the Arabic online communication based on the material of memes in humorous Facebook communities.

It was found that borrowing occurs not only when there are no equivalents in the recipient language, but also to optimize the means of communication. Although there exist equivalents, English units are used. It is indicated that both established and unestablished loanwords are used in memes. Established elements cover almost all semantic fields, while unestablished loanwords are represented with cultural borrowings and are used mostly to denote the fields of technology and communications (primarily the terminology of social networks), concepts of the modern world and culture (phenomena associated with the popularized elements of youth culture), food and drinks (as a part of consumption culture), etc. Unestablished loanwords undergo unregulated morphological adaptation. For this purpose, first, the article al- and the suffix of the correct plural -āt are used.

Intercultural contacts in the global media space also led to the active borrowing from the youth and student slang. There have been recorded cases of the use of loanwords as a manifestation of the prestige of knowing the English language or as a means of self-identification of members of a certain community, in which the frequent code switching and the insertion of foreign lexis occurs.

This research implies the further study of Arabic and English contacts in the social media and their influence on the development of Arabic language use.

Key words: English loanword, Arabic Internet meme, youth slang, online communication, established and unestablished loanword.